

Phương pháp nghiên cứu khoa học

Các vấn đề pháp luật, xã hội, đạo đức và nghề nghiệp

Nguyễn Thị Minh Huyền

Khoa Toán - Cơ - Tin học
Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, ĐHQG Hà Nội

- 1 Đạo đức cá nhân và đạo đức nghề nghiệp
- 2 Tiêu chuẩn và chuẩn hoá
- 3 Các vấn đề pháp luật

1 Đạo đức cá nhân và đạo đức nghề nghiệp

2 Tiêu chuẩn và chuẩn hoá

3 Các vấn đề pháp luật

Đạo đức và Đạo đức học

Khái niệm đạo đức (morality) và đạo đức học (ethics):

Quinn (2004)

Every society has rules of conduct describing what people ought and ought not to do in various situations. We call these rules **morality**. **Ethics** is the philosophical study of morality, a rational examination into peoples moral beliefs and behaviour.

Michael J. Quinn: Ethics for the Information Age.
Addison Wesley, 2004.

Các lí thuyết đạo đức chính

- Thuyết tương đối chủ quan - mỗi người tự quyết đúng/sai; và thuyết tương đối văn hoá - xã hội quyết định đúng/sai
- Thần học: mệnh lệnh thần thánh (divine command) - Chúa quyết định đúng/sai
- Thuyết Kant - chỉ hành động theo cách mà mình đồng thời mong muốn rằng nó sẽ trở thành luật lệ phổ quát
- Thuyết vị lợi hành động (act utilitarianism) - hành động có đạo đức theo hướng mang lại hạnh phúc lớn nhất cho cá nhân tham gia; và vị lợi quy tắc (rule utilitarianism) - hành động có đạo đức mang lại hạnh phúc lớn nhất nếu tất cả mọi người làm theo
- Lí thuyết khế ước xã hội: đạo đức giải quyết xung đột giữa mong muốn tự do và mong muốn an toàn

Đạo đức nghề nghiệp

- Thường gắn với từng nghề nghiệp. Các tổ chức nghề nghiệp thường đưa ra các quy định và quy tắc ứng xử của mình
- Ví dụ: Bộ quy tắc ứng xử của ACM (Association for Computing Machinery)

Yêu cầu: Tìm hiểu và viết lại các ý chính trong bộ quy tắc ứng xử (Code of Conduct) của ACM

- 1 Đạo đức cá nhân và đạo đức nghề nghiệp
- 2 Tiêu chuẩn và chuẩn hoá**
- 3 Các vấn đề pháp luật

Tiêu chuẩn và chuẩn hoá

- Tiêu chuẩn: yêu cầu gắn với một tiêu chí nào đó được dùng để đánh giá đối tượng, quy trình ... phù hợp cho mục đích nào đó **Tiêu chuẩn** là quy định về đặc tính kỹ thuật và yêu cầu quản lý dùng làm chuẩn để phân loại, đánh giá sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ, quá trình, môi trường và các đối tượng khác trong hoạt động kinh tế - xã hội nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả của các đối tượng này. (*Luật Tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật 2018*)
- Tiêu chuẩn có thể là của cá nhân, nghề nghiệp, tổ chức, xã hội
- Ai chuẩn hoá gì, nhằm mục đích gì?

Các tổ chức về tiêu chuẩn

- ISO - International Standards Organisation <http://www.iso.org/>
- ANSI - American National Standards Institute
<http://www.ansi.org/>
- CEN - Comitté Européen de Normalisation
<http://www.cenorm.be/cenorm/>
- VSQI - Viện Tiêu chuẩn Chất lượng Việt Nam (Vietnam Standards and Quality Institute) <https://vsqi.gov.vn/>
- IETF - Internet Engineering Task Force <http://www.ietf.org/>
- ITU - International Telecommunication Union
<http://www.itu.int/home/>

ISO - International Standards Organisation

- Tổ chức phi chính phủ về tiêu chuẩn quốc tế, chính thức thành lập năm 1947, gồm hơn 165 nước thành viên
- Nhiệm vụ: thống nhất về các tiêu chuẩn Quốc tế nhằm ứng phó với các thách thức toàn cầu. Các tiêu chuẩn ISO hỗ trợ thương mại toàn cầu, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế toàn diện và công bằng, thúc đẩy đổi mới và tăng cường sức khỏe và an toàn để đạt được một tương lai bền vững (*Tầm nhìn ISO 2030*)
- Ví dụ: ISO 9001 (tiêu chuẩn về quản lí chất lượng), tiêu chuẩn liên quan tới ngôn ngữ lập trình (một ngôn ngữ lập trình cụ thể, hoặc một số thuộc tính chung của ngôn ngữ lập trình)

IETF - Internet Engineering Task Force

- Lực lượng chuyên trách kĩ thuật Internet là cộng đồng các nhà thiết kế, khai thác, cung cấp và nghiên cứu về mạng máy tính, mở cho bất kì ai quan tâm
- Kỳ họp đầu tiên tổ chức năm 1986
- Nhiệm vụ: xây dựng các tài liệu kĩ thuật liên quan tới cách thiết kế, sử dụng và quản lí Internet. Ví dụ các tiêu chuẩn về giao thức mạng.
- Các tài liệu được đặt tên RFC (Request For Comments). Một số RFC đã trở thành tiêu chuẩn.

ITU - International Telecommunication Union

- Liên minh viễn thông quốc tế được thành lập từ năm 1865, bao gồm trên 190 nước thành viên và 900 tổ chức thành viên (doanh nghiệp cung cấp dịch vụ, sản phẩm viễn thông)
- Nhiệm vụ: phân bổ phổ vô tuyến toàn cầu và quỹ đạo vệ tinh, phát triển các tiêu chuẩn kỹ thuật đảm bảo kết nối, cải thiện khả năng tiếp cận CNTT&TT cho các cộng đồng còn kém kết nối trên toàn thế giới
- Các hội thảo và kì họp là nơi các thành viên đàm phán các thoả thuận làm cơ sở cho việc vận hành các dịch vụ viễn thông toàn cầu, dựa trên đặc tả kỹ thuật và khuyến nghị do các chuyên gia chuẩn bị
- IETF và ITU có xung đột về việc ai chịu trách nhiệm cho tương lai của Internet và công nghệ truyền thông liên quan

- 1 Đạo đức cá nhân và đạo đức nghề nghiệp
- 2 Tiêu chuẩn và chuẩn hoá
- 3 Các vấn đề pháp luật

Các vấn đề pháp luật

- Luật 50/2005/QH11 Sở hữu trí tuệ, sửa đổi lần cuối năm 2022 (07/2022/QH15)
- Công nghệ thông tin và truyền thông
  - Luật 67/2006/QH11 Công nghệ thông tin
  - Luật 41/2009/QH12 Viễn thông
  - Luật 86/2015/QH13 An toàn thông tin mạng
- Bộ luật hình sự: Tội phạm trong lĩnh vực CNTT-TT
- Bảo vệ dữ liệu, thông tin cá nhân và quyền riêng tư: lồng trong các luật cụ thể như giao dịch điện tử, công nghệ thông tin, an toàn thông tin mạng, khám chữa bệnh, tổ chức tín dụng, v.v.

Quyền sở hữu trí tuệ

Tìm hiểu Luật Sở hữu trí tuệ và trả lời các câu hỏi sau:

- Quyền tác giả áp dụng đối với các nội dung nào?
- Phân biệt khái niệm quyền tác giả và quyền liên quan?
- Chỉ ra các điều khoản cụ thể liên quan tới quyền tác giả đối với chương trình máy tính.
- Sáng chế (patent) được bảo hộ thông qua các hình thức nào?
- Thuật toán, chương trình, phương pháp toán học có được bảo hộ với danh nghĩa sáng chế không?

Bộ luật hình sự: Tội phạm trong lĩnh vực CNTT-TT

Tìm hiểu Bộ luật hình sự liên quan tới tội phạm trong lĩnh vực CNTT-TT, trả lời câu hỏi sau:

- Nêu vắn tắt các hành vi tội phạm và các khung hình phạt trong lĩnh vực CNTT-TT.

- Hãy tìm hiểu và cho biết pháp luật Việt Nam về bảo vệ dữ liệu cá nhân được thể hiện thông qua các luật nào?